

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
магістра
на тему:
«КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО
ЕТАПУ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ»

Виконала: студентка II курсу

спеціальності

262 Правоохоронна діяльність

Жеріхіна Ірина Анатоліївна

Керівник: к.ю.н., доцент Качурінер В.Л.

Рецензент: к.ю.н., доцент Серих О.В.

Одеса – 2021 року

АНОТАЦІЯ

Жеріхіна І.А. Конституційно-правові засади сучасного етапу реформування системи судустрою України. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз сучасного етапу реформування судустрою в Україні.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, основної частини, яка включає три розділи, висновків і списку використаних джерел.

У першому розділі розглянуто історичне та теоретично-правове значення системи судустрою України.

У другому розділі досліджено реформування судової системи як напрям конституційних перетворень в Україні.

У третьому розділі проаналізовано особливості реалізації та перспективи реформування судової системи України в світі євроінтеграції.

Ключові слова: реформа, судустрой, статус суддів, стандарти, досвід.

ANNOTATION

Zherikhina I.A. Constitutional and legal principles of the current stage of reforming the judicial system of Ukraine. – Manuscript.

Master's qualification work, 262 «Law enforcement», International humanitarian university, Odessa, 2021.

The purpose of the master's qualification work is to analyze the current stage of judicial reform in Ukraine.

The master's qualification work consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The first chapter considers the historical and theoretical and legal significance of the judicial system of Ukraine.

The second section examines the reform of the judiciary as a direction of constitutional change in Ukraine.

The third section analyzes the peculiarities of the implementation and prospects of reforming the judicial system of Ukraine in the world of European integration.

Keywords: reform, judiciary, status of judges, standards, experience.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНЕ ТА ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ.....	8
1.1. Поняття та правова природа судустрою України.....	8
1.2. Історичні етапи реформування судустрою України.....	14
1.3. Аналіз законодавства про судустрій і статус суддів за весь період незалежності України.....	28
РОЗДІЛ 2. РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ЯК НАПРЯМ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ.....	36
2.1. Теоретичні та конституційно-правові засади судустрою в Україні.....	36
2.2. Тенденції реформування системи судустрою України.....	51
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СВІТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	58
3.1. Аналіз європейського досвіду та європейських стандартів щодо організації судової влади в Україні.....	58
3.2. Міжнародний досвід та майбутні можливості реформування судової влади в Україні.....	64
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автенєва О. І. Заснування мирових судів в Україні та визначення підсудності. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 3. Ст.184-190.
2. Андрейцев В. І. Судово-правова система в Україні: тектологічні проблеми оптимізації функціонування. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 1. С. 15-30.
3. Баркар Д. Судова реформа Зеленського. Як зміниться правосуддя України / *Радіо Свобода*. 25.03.2021.
4. Владишевська В. Поняття міжнародних стандартів у сфері правосуддя: особливості термінології та класифікації. *Юридичний вісник*. 2016. № 3. Ст. 47-50.
5. Висновок ОБСЄ/БДПЛ щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів». URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/zusudoustriyvisnovokosced88675ed06df>
6. Висновок № 803/2015 щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя відповідно до редакції, затвердженої Конституційною комісією 4 вересня 2015 року.
7. Гончаренко В. Д. Історія держави і права України : курс лекцій / О.О. Шевченко [и др.] ; ред. В. Г. Гончаренко. К. : Вентурі, 1996. 288 с.
8. Дювернуа Л. Н. Источники права и суд в древней России: Опыты по истории русского гражданского права. Москва: Издательство Юрайт, 2018. 283 с.
9. Ефремова Н. Н. Судустройство России в XVIII – первой половине XIX в. : Наука, 1993. 122 с.
10. Ефремова Н. Н. Становление основ правосудия в российской истории XVIII – начала XIX вв. Государство и право. 2011. № 11. С. 95-105.
11. Єгорова В.С. Історичні етапи становлення та розвитку конституційно – правового статусу суддів судів загальної юрисдикції. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 3(11). 2011 С.184-189.

12. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Науково-практичний коментар. Станом на 1 липня 2018 р. / За заг. ред. С.М. Прилипка; О. І. Беспалова, В.В. Галуцько, М.І. Іншин та ін. К.: Видав. дім «Професіонал», 2018. 791 с.

13. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Науково-практичний коментар : станом на 1 лип. 2018 р. / Андреев А. В., Антипова І. Л., Банах С. В. та ін.; за заг. ред. С. М. Прилипка. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2018. 791 с.

14. Історія держави і права України : навч. посіб. / О. О. Шевченко, В. О. Самохвалов, М. О. Шевченко, В. П. Капелюшний та ін. К., 1996. 480 с.

15. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141

16. Квасневська Н. Д. Поняття судової системи України: сучасний погляд. *Форум права*. 2015. № 5. С. 110-113.

17. Кваневська Н. Адміністративно-правове забезпечення реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів в Україні: автореф. дис...дотк юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 113 с.

18. Куйбіда Р., Руда Т. Право на справедливий суд : інші аспекти. Центр політико-правових реформ; Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://helsinki.org.ua/pravo-na-spravedlyvyj-sud-inshiaspekty-r-kujbida-t-ruda-tsentr-polityko-pravo-vyh-reform>.

19. Кулик С. В. Історико-правові аспекти реформування судової системи України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 1. С. 16-20.

20. Крижанівський В.В. Запровадження мирових судів в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 4. С. 141-146.

21. Крыленко Н. Судебная реформа. *Советское право*. 1922. № 3. С. 52-62.

22.Коваль В. Актуальні проблеми функціонування судової системи України. *Право України*. 2003. № 12. С. 20-25.

23.Кожевников М. В. История советского суда 1917–1956 годы. М. : Гос. изд-во юрид. лит. 1957. 384 с.

24.Какаулiна Л.М. Про прiоритетнi питання реформування судової системи України. *Питання удосконалення судової влади України*: матеріали наук.-практ. конф. X. : Кроссруд, 2012. С. 18-19.

25.Латкин В. Н. Законодательные комиссии в России в XVIII в. Т. 1: Изд. Л. Ф. Пантелеева, 1887. 603 с.

26.Леонтович Ф. І. Руська Правда і Литовський Статут. Антологія української юридичної думки : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 2 : Історія держави і права України: Руська Правда. К., 2002. 182 с.

27.Міжнародний судово-правовий форум 2015 “Судова реформа в Україні :європейський вектор” *Вісник Верховного Суду України*. 2015. С. 13-17.

28.Москвич Л.М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз. X. : ФІНН, 2011. 384 с.

29.Москвич Л. М. Напрями оптимізації судоустрою України. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4 (128). С. 25-31.

30.Міллер Д.П. Міллер Д. П. Суды земские, городские и подкоморские в XVIII. Антологія української юридичної думки : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 3 : Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба / упоряд. : І. Б. Ксенко, Т. І. Бондарук, О. О. Самійленко; відп. ред. І. Б. Ксенко. К. : Вид. Дім «Юридична книга», 2003. 553 с.

31.Михайлов О. Державно-правові процеси розвитку судоустрою України у ХХ столітті. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 8. С. 8-11.

32.Молдован В. В. Молдован А. В. Судоустрій України: Навч. посібник. 5-те вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2015. 320 с.

33.Милуков П. Очерки по истории русской культуры : Тип. И. Н. Скороходова. Ч. 3 : Национализм и общественное мнение. Вып. 2. 1903. С. 183-423.

34.Мальшев К. И. Курс гражданского судопроизводства : в 3 т. Т. 1. 2-е изд., испр. и доп. СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1876. 454 с.

35.Мариненко О. Венеціанська комісія: реформа не відповідає європейським стандартам. *Дзеркало тижня*. 2010. С. 14.

36.Назаров І. В. Історичні особливості формування судової системи в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2010. Вип. 19. С. 12-22.

37.Назаров І. В. Принципи побудови судової системи: монографія. Х. : Вид-во «ФІНН», 2009. 144 с.

38.Організація судової влади в Україні : навч. посіб. / за ред.: І. Є. Марочкін, Н. В. Сібільова, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого Нац. Х. : Право, 2009. 184 с.

39.Організація судових та правоохоронних органів: підруч. / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, П. М. Каркач та ін. Харків: Право, 2014. 448 с.

40.Откуда пошел русский суд. От Устава князя Владимира Святославовича до полного собрания законов Российской империи. *Рос. Юстиция*. 2003. № 31.

41.Орловська Л.А. Стан реформування правосуддя на сучасному етапі проведення конституційної реформи в Україні. *Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Запоріжжя : «Просвіта», 2016. С. 164-166.

42.Охотницька Н. В. Поняття і принципи побудови судової системи України. *Науковий вісник Львівського держ. ун-ту внутрішніх справ*. 2014. Ч. 3. С. 12-20.

43.Органический Закон Грузии «Об общих судах» от 04.12.2009 г. No 2257-Іс. Законодательный Вестник Грузии-ЗВГ, 41, 08/12/2009. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/90676?publication=34>.

44.Обрусна С.Ю. Адміністративно-правові засади реформування судової системи України : дис. .. на здобуття наук. ступеня д-ра. юрид. наук : 12.00.07. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. Справ, 2011. 430 с.

45.Про судоустрій України: Закон України від 07.02.2002 (втратив чинність на підставі закону № 2453 від 07.07.2010). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 27-28. Ст. 180.

46.Про судоустрій і статус суддів: Закон України (Закон втратив чинність, крім положень, зазначених у пунктах 7, 23, 25, 36 розділу XII Закону ? 1402-VIII від 02.06.2016, на підставі Закону № 1402-VIII від 02.06.2016). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. ? 31. Ст. 545.

47.Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

48.Про судоустрій і статус суддів та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування: Закон України від 16 жовтня 2019 року № 193-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 50. Ст.354.

49.Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 95.

50.Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки: Указ Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 92.

51.Про схвалення Концепції першочергових заходів із подальшого здійснення судової реформи в Україні: Постанова ВРУ від 21.05.2020 № 3521. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DI02154A.html

52.Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України від 29.09.2017 № 299/2017. *Офіційний вісник Президента України*. 2017. № 22. Стор. 42. Ст. 437.

53.Про утворення Вищого антикорупційного суду: Закон України № 2470 від 21.06.2018. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 29. Ст. 237.

54.Постанова Пленуму Верховного Суду № 4 від 07.02.2020 «Про затвердження висновку Пленуму Верховного Суду щодо проекту Закону України «Про внесення змін до пункту 24 Розділу 7 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів». URL: <http://supreme.court.gov.ua>.

55.Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування: Закон України від 16 жовтня 2019 року № 193-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 50. Ст. 354.

56.Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо вдосконалення функціонування суду присяжних в Україні: проект Закону України № 7022-1 від 21 серпня 2017 р. URL: [w 1.c1.rada.gov.ua](http://w1.c1.rada.gov.ua) (дата звернення: 23.08.2017).

57.Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності Верховного Суду та органів суддівського врядування № 3711 від 22.06.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc6_current_main?id=&pid069=250.

58.Прилуцький С.В. Судова система Республіки Польща. *Бюл. М-ва юстиції України*. 2014. № 6. С. 53-64.

59.Порівняльне судове право: навч. посіб. / І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич, Н.В. Сібільова, В.С. Бабкова та ін. / за ред.І.Є.Марочкіна, Л.М. Москвич. Х.: Право, 2008. 112 с.

60.Путро О. І. Судова реформа в Гетьманщині / Енциклопедія історії України у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2012. 892 с.

61.Посли Франції, США, Великої Британії, Німеччини, Японії, Італії та Канади держав-членів – держав-членів G7 ("Групи семи") в Україні. Якими мають бути судова та антикорупційна реформи в Україні, 25 січня 2021 року. *Європейська правда*. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-velika-simka>.

62.Петрова Н. І. Міжнародні стандарти незалежності судової влади. *Конституційні аспекти судової реформи* : матеріали наук.-практ. конф., 26-27 черв. 2008 р. : Право, 2008. С. 92-99.

63.Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховног суду України щодо відповідності Конституції України, окремих положень 4, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 25 розділу 7 "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 02 червня 2016 року. Справа № 1-15/2018(4086/16). 18 с.

64.Ріяка В.О., Закоморна К.О. Конституційне законодавство зарубіжних країн. Хрестоматія : Навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2007. 384 с.

65.Охотницька Н.В. Судова система у Київській Русі *Державотворення та правотворення в Україні: Проблеми та перспективи розвитку*: матеріали учасників І-ї регіональної науково-практичної конференції. Львів: Навчально-науковий Інститут права та психології НУ «Львівська політехніка», 2013. С. 86–88.

66.Судебная реформа : сб. Х. : Юрид. изд-во Наркомюста УССР, 1923. 120 с.

67.Ставнійчук М. За реальну судову реформу. *Дзеркало тижня*. 2010. 16 квіт. С. 4.

68.Сіренко В. Ф. Деякі проблеми реформування судової влади в Україні. *Право України*. 2010. № 5. С. 4-13.

69.Спільний висновок N 588/2010 щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a31#Text.

70.Судові установи в період діяльності Української Народної Республіки/11.1917 – 01.1920/. URL : <http://vla.court.gov.ua/sud0390/100/40//>

71.Стецюк Б. Р. Процесуальне право в Україні: тисяча років історії (Х ст. – 20-ті рр. ХХ ст.). Харків : Діса плюс, 2013. 560 с.

72.Терлюк І.Я. Історія держави і права України: навчальний посібник. К.: Атіка, 2011. 944 с.

73.Туркіна І. Є. Типології правових систем і роль органів судової системи в механізмі держави. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2012. Вип. 10. С. 64-76.

74.Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ, 2015. 708 с.

75.Усенко І., Чехович В. Положення про судоустрій Української РСР 1925 р. *Радянське право*. 1985. № 12. С. 58-60.

76. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. *Офіційний вісник України*. 2014. 83 с.

77.Фоміна М. А. До питання розмежування понять «судова система» та «судоустрій». *Часопис Київськ. ун-ту права*. 2013. № 1. С. 67-69.

78.Филиппов М. А. Судебная реформа в России. Судоустройство. Т. 1, ч. 1: Тип. А. Моригеревского, 1871. 459 с.

79.Хотинська-Нор О. З. Теорія і практика судової реформи в Україні: монографія. Київ: Правова єдність, 2016. 426 с.

80.Шепель Т., Бойченко Є. Європейське спрямування господарського судочинства. *Юридична газета online*. 2016. № 11 (509). URL: <https://yur->

gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/evropeyske-spryamuvannya-gospodarskogo-sudochinstva.html.